

مسمومیت های دارویی و شیمیایی

مؤلفین:

امید شرفی (کارشناس ارشد پرستاری دانشکده مراقبتی)

روژین خاطری (کارشناس ارشد پرستاری - اجلی - راج)

پروین محمدی (کارشناس پرستاری)

حوریا فرهادی تبار (کارشناس پرستاری)

زیر نظر:

ناهید کهریزی (بزرگ عمومی)

نشر و توزیع طب

عنوان و نام پدیدآور	: مسمومیت‌های دارویی و شیمیایی / مولفین امید شرفی- (و دیگران)؛
زیر نظر ناھید کهریزی.	
مشخصات نشر	: تهران: آئین طب، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۱۲۰ ص.
شابک	: 978-622-6788-13-7
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
یادداشت	: مولفین امید شرفی، روزین خاطری، پروین محمدی، حوریا فرهادی-تبار.
موضوع	: مسمومیت
موضوع	: Poisoning
موضوع	: مسمومیت — داروها
موضوع	: Poisoning — Drugs
موضوع	: مسمومیت — تشخیص
موضوع	: Poisoning — Diagnosis
شماره	: ۵۸۷۸۳۳۶
بندی	: ۶۱۵/۹
بندی	: ۶۱۵/۹
شماره	: ۵۸۷۸۳۳۶

نشر آئین طب

میدان انقلاب، کارگروه انتشارات، بزرگراه خدایان روانمهر و لبافی‌نژاد، کوچه سرود،
پلاک ۱۰، واحد ۱

تلفن: ۰۳۰۶۶۴۶۹۶-۰۴۵۶۶۴۱۸۰

مسمومیت‌های دارویی و شیمیایی

- ♦ مؤلفین: امید شرفی، روزین خاطری، پروین محمدی
- ♦ حوریا فرهادی-تبار، ناھید کهریزی
- ♦ صفحه‌آرایی: فاطمه هاشمی
- ♦ نوبت چاپ: اول ۱۳۹۸
- ♦ تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه
- ♦ چاپ و صحافی: فرشیه/روشنک
- ♦ ناشر: آئین طب
- ♦ شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۷۸۸-۱۳-۷
- ♦ قیمت: ۲۵.۰۰۰ تومان

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

مقدمه

مسمومیت یکی از عمده‌ترین مشکلات بهداشت عمومی است. مسمومیت‌ها از مهم‌ترین فوریت‌های پزشکی و جزء شایع‌ترین علل مراجعه به اورژانس‌ها و مراکز درمانی می‌باشند. هر ساله بیش از نیم میلیون نفر در جهان به دلیل مسمومیت‌ها جان خود را از دست می‌دهند. در آمریکا سالانه حدود ۵ میلیون مواجهه با مواد سمی اتفاق می‌افتد. در کشورهای در حال توسعه از جمله ایران نیز مواجهه با سموم یکی از مهم‌ترین علل بیماری‌های حاد پزشکی می‌باشد. طبق آمارهای موجود در ایران سالانه حدود ۱۲ هزار نفر در تهران به علت مصرف دارو و مواد شیمیایی مسموم می‌شوند که ۱۲ هزار نفر از این بیماران بستری می‌شوند، ۱۲۰۰ نفر از آن‌ها به ICU منتقل می‌گردند و حداقل ۱۲۰ نفر جان خود را از دست می‌دهند. از طرفی مسمومیت‌ها هر روز به دلیل تغییر در الگو و سبک زندگی و نیز رفتارهای اجتماعی در حال افزایش می‌باشند. این الگو و ماهیت مسمومیت‌ها در مناطق مختلف متفاوت بوده و عوامل متعددی در آن اثر دارد. دسترسی به ماده سمی، عوامل اجتماعی اقتصادی، مسائل مذهبی و فرهنگی و غیره بر آن اثرگذار بوده است. از این رو عامل و علت مسمومیت در جوامع مختلف متفاوت بوده و در بسیاری از منابع محققین بر اساس دامنه مواد مصرفی عامل مسمومیت‌ها را طبقه‌بندی نموده‌اند. مسمومیت‌ها در تمامی انواع یک مشکل بهداشت روانی عمده به شمار می‌آیند و یکی از شایع‌ترین علل مراجعه‌ی بیماران به اورژانس‌ها می‌باشند. هر ساله تعداد زیادی از افراد در اثر مسمومیت‌های عمدی و یا اتفاقی دچار مشکلات مختلف اعم از ناخوشی خفیف تا بستری در بخش مراقبت‌های ویژه و مرگ می‌شوند. با افزایش بهداشت جسمی و روانی زیادی را بر جامعه، خانواده و فرد تحمیل می‌کند. به طور کلی داروها از مهم‌ترین علل مسمومیت‌ها بوده که سالانه حجم زیادی از بار مسمومیت‌ها را به خود اختصاص می‌دهد. یکی در نقطه مقابل، مسمومیت‌های غیر دارویی نیز از عوامل شایع مسمومیت در بسیاری از نقاط جهان بوده و دامنه وسیع و متنوع مسمومیت به دلیل مصرف سموم ارگانوفسفره، قرص پرنج رفسف، آلومینیوم، اپیوم و مشتقات آن، کراک و شیشه، مسمومیت‌های غذایی، ونوم‌ها، مواد شوینده، گازها، ترکیبات هیدروکربنه و غیره را شامل می‌شوند. کتاب حاضر به منظور تأمین بخشی از نیازهای آموزشی فوریت‌های پزشکی و پرستاران، در زمینه مسمومیت‌های شایع، تنظیم و گردآوری گردیده و می‌تواند پایه‌ای بر مطالعات بیشتر پرستاران و سایر تیم‌های بهداشتی و نیز دانشجویان، در این زمینه باشد. در تدوین این کتاب که از مجموعه منابع پزشکی، پرستاری و مقالات منتشر شده در این زمینه، استفاده شده است، تلاش بر آن است که مسمومیت‌های شایع، به گونه‌ای به رشته تحریر درآید که پاسخ‌گوی نیازهای یادگیری اعضای محترم کادر درمان و دانشجویان عزیز باشد.

فهرست مطالب

۱.....	فصل اول: سوء مصرف مواد
۱.....	تعریف سم
۲.....	نحوه اثر سم
۲.....	مسمومیت دارویی
۴.....	تعریف سوء مصرف مواد
۴.....	• طایفه بندی مواد مورد سوء مصرف
۴.....	- داروهای آرام بخش
۵.....	- داروهای خواب آلودگی
۵.....	- مواد مخدر
۵.....	- داروهای محرک
۵.....	- داروهای مرگ ستفاد در جرایم جنسی
۵.....	- داروهای باشگاشی
۶.....	- الکل
۶.....	تقسیم بندی مسمومیت ها
۶.....	• مسمومیت های اتفاقی
۶.....	• مسمومیت جنائی
۷.....	• مسمومیت های غیر اتفاقی
۷.....	انواع مسمومیت از نظر بالینی
۷.....	• بو
۷.....	• نشانه های چشمی
۷.....	• نشانه های پوستی
۸.....	• نشانه های دهانی
۸.....	• نشانه های رودهای
۸.....	• نشانه های قلبی
۸.....	• نشانه های تنفسی
۸.....	• نشانه های CNS
۹.....	نحوه بروز مسمومیت
۱۰.....	بر خورد اولیه و اورژانسی با بیمار مسموم

۱۰..... مراقبت از راه هوایی در بیمار مسموم

۱۱..... فصل دوم: مسمومیت با اپیوئیدها

۱۱..... اپیوئیدها

۱۱..... تقسیم بندی اپیوئیدها

۱۲..... فارماکوکینتیک اپیوئیدها

۱۲..... جذب

۱۲..... متابولیسم

۱۲..... انتشار

۱۳..... دفع

۱۳..... مورفین

۱۳..... هروئین

۱۴..... متادون

۱۶..... ترامادول

۱۷..... • مشخصات فیزیکی دارو ترامادول

۱۷..... • دوزهای مصرف درمانی و سمی دارو

۱۹..... افدرین

۱۹..... آفتماین ها

۲۰..... • علائم و نشانه های بالینی در مسمومیت

۲۰..... اکستازی

۲۱..... • اثرات بالینی

۲۱..... تریاک

۲۲..... • تاریخچه ی تریاک

۲۳..... • فارماکولوژی تریاک

۲۵..... اثرات بالینی اپیوئیدها بر روی اعضای بدن

۲۵..... • اثرات بر روی دستگاه عصبی مرکزی

۲۶..... • آثار محیطی

۲۶..... علائم بالینی مسمومیت با اپیوئیدها

۲۷..... شایع ترین علل مسمومیت با اپیوئیدها

۲۸..... تشخیص

۲۸..... درمان

۲۹..... • حمایت تنفسی

- شستشوی معده ۲۹
- جلوگیری از جذب ۳۰
- آنتاگونیست‌های اپیوئید ۳۰

فصل سوم: مسمومیت با مشروبات الکلی ۳۱

- مشروبات الکلی ۳۱
- مقدمه‌ای بر تاریخچه مصرف مشروبات الکلی ۳۲
- میزان الکل انواع مشروبات الکلی را براساس درجه‌بندی‌های مختلف ۳۲
- درجه‌بندی گمی لوساک ۳۲
- درجه پروف ۳۳
- دسته‌بندی انواع مشروبات الکلی ۳۳
- اپیدمیولوژی سوء مصرف الکل در جهان ۳۳
- سوء مصرف الکل از دیدگاه پزشکی قانونی ۳۴
- اتانول ۳۴
- کاربردهای اتانول ۳۴
- فارماکوکینتیک اتانول ۳۵
- عوامل مؤثر بر فارماکوکینتیک اتانول ۳۶
- فارماکودینامیک مصرف حاد اتانول ۳۷
- - دستگاه عصبی مرکزی ۳۷
- - قلب ۳۸
- - عضله صاف ۳۸
- فارماکودینامیک مصرف مزمن الکل ۳۸
- - کبد و دستگاه گوارش ۳۸
- - دستگاه قلبی عروقی ۳۹
- - دستگاه غدد درون ریز و تعادل الکترولیتی ۳۹
- - خون ۴۰
- - اختلال عملکرد جنسی ۴۰
- - پانکراس ۴۰
- متانول ۴۰
- • متابولیسم ۴۱
- • اثرات ۴۱
- - دستگاه عصبی ۴۱

- ۴۲ چشم -
 ۴۲ دستگاه گوارش -
 ۴۲ دستگاه قلبی -
 ۴۲ سنجش الکل در هوای تنفسی

فصل چهارم: مسمومیت با ارگانوفسفاتها ۴۳

- ۴۳ ارگانوفسفاتها
 ۴۴ آفت‌کش‌ها
 ۴۵ سم‌شناسی آفت‌کش‌ها
 ۴۶ عوارض مزمن مواجهه با آفت‌کش‌ها
 ۴۷ بیومارکرهای مواجهه با آفت‌کش‌ها
 ۴۷ تشخیص
 ۴۸ آلومینیوم فسفید (ترص)
 ۴۸ • اپیدمیولوژی
 ۴۹ • خصوصیات فسفین
 ۴۹ • اثرات فسفین بر ارگان‌های بدن
 ۵۰ • علایم بالینی مسمومیت با فسفین
 ۵۰ - دستگاه گوارش
 ۵۰ - سمیت کبدی
 ۵۰ - علائم تنفسی
 ۵۱ - علائم قلبی
 ۵۱ - اختلالات الکترولیت‌ها و متابولیت‌ها
 ۵۱ - سایر علائم بالینی
 ۵۲ • تشخیص مسمومیت با فسفین
 ۵۲ • درمان حمایتی مسمومین با فسفین
 ۵۳ درمان در مسمومیت با ارگانوفسفاده
 ۵۳ • آتروپین
 ۵۴ • گلیکوپیرولات
 ۵۵ • اکسیم‌ها
 ۵۷ • دیازپام
 ۵۷ • اسکوپولامین
 ۵۸ • کلونیدین

- آلکالینیزاسیون خون توسط بیکربنات سدیم ۵۸
- سولفات منیزیم ۵۸

فصل پنجم: سایر مسمومیت‌های شایع و آنتی‌دوت‌ها ۵۹

- مارگزیدگی ۵۹
- سایتوتوکسین‌ها (کاردیوتوکسین‌ها) ۶۰
- سرم ضد مار (آنتی ونوم) ۶۰
- رده‌بندی آنتی ونوم‌ها ۶۱
- روش‌های سنجش ایمنی آنزیمی (الایزا) ۶۱
- سمومیت با استامینوفن ۶۲
- فارماکوکینتیک و توکسیکوکینتیک ۶۳
- مکانیسم سمیت با استامینوفن ۶۳
- علائم بالینی ۶۴
- درمان مسمومیت با استامینوفن ۶۴
- اقدامات عمومی در مسمومیت با استامینوفن ۶۴
- دارو درمانی در مسمومیت با استامینوفن ۶۵
- آن‌استیل سیستئین ۶۵
- مسمومیت با لیتیم ۶۶
- علائم مسمومیت با لیتیم ۶۶
- تشخیص ۶۷
- تداخلات دارویی ۶۸
- عوارض جانبی ۶۸
- مسمومیت با ترکیبات شیمیایی خانگی ۶۸
- ترکیبات خورنده ۶۹
- وایتکس ۶۹
- شوینده‌ها ۷۰
- ترکیبات آرایشی ۷۰
- دهانشویه‌ها ۷۱
- موبرها ۷۱
- مسمومیت با بتابلوکرها ۷۲
- مداخلات پرستاری در پاک‌سازی بدن از مسمومیت با بتابلوکرها ۷۲
- اهداف مداخله‌ای ۷۲

۷۳.....	• روش انجام کار.....
۷۵.....	• نکات آموزشی.....
۷۶.....	مسمومیت غذایی.....
۷۸.....	مسمومیت با ضد افسردگی های سه حلقه ای.....
۷۸.....	• انواع فرآورده ها.....
۷۸.....	• مکانیسم اثر.....
۷۹.....	• جذب و دفع.....
۷۹.....	• در توکسیک.....
۷۹.....	• علامت مسمومیت.....
۸۰.....	• تشخیص.....
۸۰.....	• درمان.....
۸۰.....	مسمومیت با دیگوکسین.....
۸۱.....	• ارزیابی و تشخیص.....
۸۱.....	• درمان.....
۸۲.....	• اندیکاسیون های تجویز آنی برای اختصای دیگوکسین.....
۸۳.....	مسمومیت با جیوه.....
۸۳.....	• تشخیص.....
۸۴.....	• درمان.....
۸۵.....	توکسینولوژی دریایی.....
۸۸.....	گاز مونوکسید.....
۸۸.....	آنتی دوت مصرفی در برخی از مسمومیت ها.....
۹۲.....	استیل سیستئین.....
۹۳.....	آتروپین.....
۹۵.....	شارکول.....
۹۶.....	دفروکسامین.....
۹۸.....	اییدوکسیم.....
۹۹.....	پارالیدوکسیم.....
۱۰۰.....	راهنمای بالینی درمان مسمومیت با متانول.....
۱۰۳.....	رفرنس.....